

Handläggare
Mikael Josephson
Telefon: 08-508 09 035

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2018-02-01

Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 150-1651/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Susanna Halldin
t.f. stadsdelsdirektör

Helena Andersson
t.f. avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämnden fick i uppdrag i budget för 2017 att genomföra en revidering av befintliga riktlinjer för stadens arbete med budget- och skuldrådgivning. Revideringen har inneburit att i möjligaste mån ta bort skrivningar som redan förekommer i andra dokument, så som Socialstyrelsens handböcker och Konsumentverkets stöd-dokument, och istället göra hänvisningar till berörda dokument.

Förvaltningen är positiv till förslaget till reviderade riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning. Riktlinjerna är tydliga och kommer att bli ett bra redskap i det dagliga arbetet, vilket i sin tur bidrar till likställighet och en verksamhet av god kvalitet. Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Östermalm driver en för innerstaden gemensam budget- och skuldrådgivning. Förvaltningen anser att förslaget till riktlinjer väl speglar den verksamhet som bedrivs i innerstaden och behovet av rådgivning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag till reviderade riktlinjer för budget- och skuldrådgivning till stadsledningskontoret och samtliga stadsdelsnämnder. Remisstiden har förlängts till 9 februari 2018.

Ärendet

Gällande riktlinjer för budget- och skuldrådgivning beslutades av kommunfullmäktige 2012-09-24. Socialnämnden fick i uppdrag i budget för 2017 att genomföra en revidering av befintliga riktlinjer. Revideringen har inneburit att i möjligaste mån ta bort skrivningar som redan förekommer i andra dokument, så som Socialstyrelsens handböcker och Konsumentverkets stöddokument, och istället göra hänvisningar till berörda dokument.

Sedan december 2016 finns nationellt framtagna rekommendationer för kommunens budget- och skuldrådgivning. I revideringen av riktlinjerna har relevanta delar av rekommendationerna medtagits.

Stadens budget- och skuldrådgivning är organiserad på stadsdelsförvaltningarna samt på socialförvaltningen som har ett samordnande ansvar för verksamhetsområdet.

Budgetrådgivning

Budgetrådgivning innebär att den enskilde får hjälp att planera sin vardagsekonomi. En förutsättning för en god långsiktig effekt är att budgeten går ihop såväl i dagsläget som i framtiden så att inga nya skulder uppstår. En rådgivning börjar ofta med en kartläggning av den rådsökandes ekonomiska situation. Rådgivande arbete kan skilja sig åt beroende på i vilket sammanhang den rådsökande befinner sig i och kan periodvis ha stort fokus på att motivera den rådsökande att fortsätta att förändra sin ekonomiska situation.

Skuldrådgivning

Om det finns skulder sker skuldrådgivning ofta parallellt med budgetrådgivningen. När skuldsituationen är kartlagd kan skuldrådgivaren ge alternativ till tillvägagångssätt och resonera med den rådsökande om vilka alternativ som kan vara de bästa.

Skuldrådgivaren kan verka för att en överenskommelse kommer till stånd med fordringsägarna. Ett sätt att lösa situationen kan vara att ge råd och stöd till betalningsuppgörelser. En betalningsuppgörelse innebär att den rådsökande med stöd från skuldrådgivare ingår ett nytt avtal om förändrade betalningsvillkor med sin fordringsägare. Exempel på betalningsuppgörelser är:

- upprätta avbetalningsplan
- sänka räntesatser eller frysa ränta
- nytt avtal om förändrade betalningsvillkor
- sänka amorteringar
- amortering av kapitalskuld först och därefter ränteskuld
- saneringslån
- ackordsuppgörelse

Stöd inför och under skuldsanering

Skuldsanering innebär att den som är svårt skuldsatt under vissa förutsättningar kan undgå att betala delar av eller hela sin skuldbörda. För att räknas som svårt skuldsatt ska en person inte kunna ha möjlighet att betala skulderna inom överskådlig tid. En ansökan om skuldsanering sker på särskild blankett till Kronofogdemyndigheten som utreder och beslutar om personen ska beviljas skuldsanering. Om Kronofogdemyndigheten beviljar skuldsanering framgår det i beslutet hur mycket som ska återbetalas enligt en betalningsplan. Vanligtvis är betalningstiden fem år men tiden kan variera. Kronofogdens beslut kan överklagas och omprövas.

Skuldrådgivaren har en viktig funktion i skuldsaneringsprocessen och ska aktivt medverka till att en skuldsanering aktualiseras på ett tidigt stadium. Syftet med skuldsanering är att ekonomiskt rehabilitera djupt skuldsatta personer. Arbetet under skuldsanering är att vara med som stöd från att ansökan om skuldsanering lämnas in till dess att skuldsanering är genomförd. Stödet kan även bestå av hjälp med överklagan eller omprövning samt med stöd att fullfölja betalningsplanen.

Utåtriktade insatser

Utåtriktade insatser har tillkommit till uppdraget. En anledning till detta är att Konsumentverket i rapporten *Medan skulden växer – en fördjupad studie av den kommunala budget- och skuldrådgivningen* konstaterat att en liten del av samhällets invånare känner till att budget- och skuldrådgivning finns att tillgå. Kommunen bör därför sprida kunskap och kännedom om verksamheten.

Prioriterade målgrupper

Budget- och skuldrådgivningen ska uppmärksamma om det finns barn runt en skuldsatt person och hur dessa kan komma att påverkas av att leva i en familj som är skuldsatt. Barnfamiljer ska inte behöva vänta på att få budget- och skuldrådgivning i mer än en vecka.

Unga vuxna utgör en sårbar grupp. Bland annat har ungas kunskaper om privatekonomi undersökts, vilken visar på att unga har låga kunskaper inom ämnet.

I samband med en uppkommen hyresskuld har hyresvärden skyldighet att meddela socialtjänsten om detta samt om någon riskerar att bli vräkt. Socialtjänsten behöver meddela individen om inkommen information och uppmanar personen skriftligen att kontakta socialtjänsten om stöd önskas utifrån den ekonomiska situationen. Budget- och skuldrådgivningen utgör en viktig del i stadens vräkningsförebyggande arbete. För personer som saknar bostad kan en inledd kontakt med budget- och skuldrådgivningen vara nödvändig för att kunna närma sig bostadsmarknaden.

Personer med psykisk ohälsa är en grupp som särskilt kan behöva uppmärksammas. Enligt utredningen *Överskuldsättning i kredit-samhället* har internationella studier visat att psykisk ohälsa är vanligt förekommande bland skuldsatta personer. Detta är något som även bekräftas av den svenska organisationen Nationell samverkan för psykisk hälsa.

Att gå i pension kan för många vara en kännbar omställning för en persons ekonomiska situation. Om pensionären dessutom är skuldsatt, kan hen hamna i en ekonomiskt ohållbar situation som kan komma att vara livet ut. Därför kan äldre personer vara en sårbar grupp som kan behöva uppmärksammas i arbetet med budget- och skuldrådgivning.

Öppen mottagning

Öppen mottagning innebär att varje förvaltning erbjuder möjlighet att få ett personligt besök hos en skuldrådgivare utan krav på tidsbokning eller väntetid. Öppen mottagning ska erbjudas minst en gång i veckan alternativt ett varierat antal timmar per vecka fördelade på flera dagar.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

Om det kommer till skuldrådgivarens kännedom att den rådsökande lever i en relation med våld eller hedersrelaterat våld och förtryck har skuldrådgivaren ansvar för att informera om hur den rådsökande kan få stöd utifrån sin situation.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldre- och socialtjänstavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget till reviderade riktlinjer för stadens budget- och skuldrådgivning. Riktlinjerna är tydliga och kommer att bli ett bra redskap i det dagliga arbetet, vilket i sin tur bidrar till likställighet och en verksamhet av god kvalitet. Det är också bra att riktlinjerna kompletterats med ett avsnitt om våld i nära relationer och budget- och skuldrådgivarnas ansvar för att informera om hur den rådsökande kan få stöd.

Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Östermalm driver en för innerstaden gemensam budget- och skuldrådgivning. Förvaltningen anser att förslaget till riktlinjer väl speglar den verksamhet som bedrivs i innerstaden och behovet av rådgivning.

Bilaga

Riktlinjer för budget- och skuldrådgivning.